Qarabağda bayram havası

Artıq Novruz tonqalları bütün Azərbaycanda qalanır

"Dördüncü dəfədir ki, bayram tonqalını mən azad edilmiş Qarabağ torpağında qalayıram. 2021-ci ildə Şuşada, 2022-ci ildə Suqovuşanda, keçən il Talış kəndində, bu dəfə isə Xankəndi şəhərində bayram tonqalı qalanır. Bu, böyük xoşbəxtlikdir".

Ötən il martın 18-də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bir qərinəlik həsrətin ardından Novruz bayramının bütöv Azərbaycanda keçirilməsindən doğan qürurunu bu sözlərlə dilə gətirmiş, xalqımızla sevinc hisslərini bölüşmüşdü.

Qarabağın xilaskarı vaxtilə Xankəndidə xalqımıza qarşı erməni şovinistləri tərəfindən mənfur planların başladıldığı bu meydanda bayram tonqalını alovlandırmaqla, bu meydana Zəfər meydanı adı verməklə bir daha dünyaya Qarabağın əzəli və əbədi Azərbaycan torpağı olduğunu çatdırmışdı: "Uzun illər ərzində bu meydan və bu bina separatçıların yuvası idi. ...Məhz bu meydanda xalqımıza qarşı çirkin planlar hazırlanırdı. Məhz bu binada Xocalı soyqırımının törədilməsi üçün əmrlər verilmişdir. Bu gün isə biz bu meydanda dayanmışıq. Əziz xalqıma bildirmək istəyirəm ki, bu meydana mən "Zəfər meydanı" adı vermişəm, bundan sonra bura Zəfər meydanıdır".

"Novruz tonqalı da son təmizləmə işlərini görür"

Ancaq bu zəfər günlərinə çatmaq üçün haqq uğrunda çıxdığımız və xeyli əzablardan keçən, mənfur düşmənlə ölüm-dirim savaşı aparmalı olduğumuz uzun bir sınaq yolunu da keçdik...

1988-ci ildə Xankəndidə erməni quldurlarının başlatdığı separatizm xalqımıza çox müsibətlər yaşatdı. Həmin il fevralın 13-dən Xankəndinin mərkəzi meydanında ermənilərin fasiləsiz mitinqləri başlamışdı və proses fevralın 20-nə qədər kütləvi şəkildə davam etdirilmişdi. Fevralın 20-də isə ermənilər Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin İcraiyyə Komitəsinin sessiyasını çağıraraq vilayətin Azərbaycanın tərkibindən çıxıb Ermənistana birləşdirilməsi barədə qərar qəbul etmişdilər. Həmin bədnam qərarın qəbul edildiyi tarixdən sonra erməni quldurları daha geniş əl-qol açaraq xalqımızı deportasiyalarla, kütləvi qətllərlə, soyqırımları ilə yenidən üz-üzə qoydular, torpaqlarımıza açıq şəkildə iddia etməyə, ardınca isə işğala başladılar. Ermənistanın başlatdığı təcavüzkar müharibə nəticəsində bir milyona yaxın vətəndaşımız dədə-baba yurdlarından didərgin salınaraq məcburi köçkünə çevrildi. Həmin dövrdə Xocalıda və daha neçə-neçə yurdlarımızda xalqımıza qarşı soyqırımları, qətliamlar törədildi.

Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən hərbi təcavüzlə üz-üzə qaldığı həmin bədnam tarixdən - 1988-ci ilin fevralından 2023-cü ilin sentyabrına qədər ötən 35 illik zaman ərzində xalq olaraq çox faciələrlə üzləşdik, amma sınmadıq, haqq mübarizəsindən bir addım belə çəkilmədik.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində Qarabağda şanlı zəfər qazanmaqla torpaqlarını işğaldan qurtardı. 2023-cü ildə cəmi 23 saat çəkən antiterror tədbirləri ilə separatizm diz çökdürüldü, suverenliyimiz təmin edildi, Konstitusiyamız bütün ərazilərimizdə qüvvəyə mindi. İkiəsrlik erməni faşizminin başı birdəfəlik əzildi.

2023-cü ildə Qalib sərkərdə İlham Əliyev Azərbaycan bayrağını Xocalıda, Xocavənddə, Əsgəranda dalğalandırdı. Qarabağın xilaskarı İlham Əliyev müqəddəs bayrağımızı Xankəndinin mərkəzi meydanında dalğalandıraraq, "Mən qürur hissi ilə Azərbaycan bayrağını bu gün qaldırmışam və doğma xalqıma bir daha demək istəyirəm ki, biz bu qələbəyə layiqik. Azərbaycan xalqı bu qələbəni öz qanı, canı bahasına əldə etmişdir. Bu gün burada qaldırdığım bayraq burada əbədi dalğalanacaq və biz burada əbədi yaşayacağıq. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!", - deyə dünyaya bəyan etdi.

Salnamələrimizə qızıl hərflərlə yazılan bu tarixi hadisə cəfəng "miatsum" ideyasını da birdəfəlik cəhənnəmə göndərdi. Çünki erməni şovinistləri bu meydanda ayağa qalxaraq Azərbaycan xalqına qarşı cinayət əməllərinə başlamışdılar. Buna görə də Xankəndidə bu meydanda bayrağımızın ucaldılması torpaqlarımızın bütövlüyü və suverenliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə yüksələn oğul və qızlarımızın ruhunun şad olması demək idi.

Ötən ilin martında müzəffər lider İlham Əliyev tərəfindən Xankəndidə bütöv, abad, firavan zəfər ölkəsi Azərbaycanın rəmzi olan Novruz tonqalı alovlandırıldı. Həmin vaxt Prezident İlham Əliyev uğurla keçirilmiş antiterror tədbirlərinin beynəlxalq hüququn, Azərbaycan xalqının əyilməz ruhunun təntənəsi olduğunu söylədi: "Fevralın 26-da mən Xocalıda xocalılılarla birlikdə Xocalı memorial kompleksinin təməlini qoydum. Burada yerləşmiş, qanunsuz inşa edilmiş şeytan yuvası - dırnaqarası parlament binası və onun yanındakı terror təşkilatının binası fevralın 26-da sökülməyə başladı və yerlə yeksan edildi. Separatçıların izi-tozu da qalmadı. Novruz tonqalı da son təmizləmə işlərini görür".

Vətən ətirli bahar

Biz düz üç onillik boyu bu günlərin həsrətini çəkmişdik. 1990-cı illərin əvvəllərində müstəqillik qazanan xalqımız milli bayramlarını daha təmtəraqlı, ürəyi istəyən kimi yenicə qeyd etməyə başlamışdı ki, bu sevinci çox çəkmədi... Olmazın müsibətlərə tuş gəldi, torpaqlarımızın itkisi, insanlarımızın məcburi köçkün düşməsi, ardarda yaşanan soyqırımlar, şəhid xəbərləri işıqlı günlərimizin üzərinə qara kölgə kimi çökdü...

Ötən müddətdə xalq olaraq başımıza gələn müsibətlərə sinə gərməyə çalışdıq, milli adət-ənənəmizin, mənəvi dəyərlərimizin unudulmaması üçün el bayramlarımızı, Novruzu təmtəraqla olmasa da, keçirməyə çalışdıq. Amma ürəyimizdəki Vətən yarası heç zaman qaysaq bağlamadı, bayramlarımızı qəlbimizdə olan buruqluq hissi ilə keçirdik. Bu illər ərzində keçmiş məcburi köçkünlərimizin ağrı-acıları isə ikiqat oldu. Onlar didərgin salındıqları dədə-baba yurdlarında vaxtilə keçirdikləri bayramların yaratdığı kədər hissindən qurtulmaq üçün xatirələrlə ovunmağa çalışdılar. Yaşlılar Qarabağda, Şərqi Zəngəzurda doğulmayan yeni nəsli - nəvə-nəticələrini çatılan tonqalların başına yığıb Kəlbəcərdə, Laçında, Cəbrayılda, Qubadlıda, Füzulidə, Ağdamda... çərşənbələrin, Novruzun necə qeyd edildiyindən, bayram adət-ənənələrdən həvəslə söz açdılar. O xoş çağları hələ də unuda bilməyən insanlarımız bayram günlərində acı göz-yaşları tökdülər... Bunun necə ürəkdağlayan hiss olduğunu isə sözlərlə təsvir etmək mümkünsüzdür...

Ancaq belə kədərli günlərimiz arxada qalıb. Azərbaycanın başındakı duman, çən-çiskin dağılıb elimiz zəfər abhavasına köklənib. Bayram dualarımız çin olub, biz bütöv vətənə qovuşmuşuq.

Bu qüruru, xoşbəxtliyi Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusu, canlarını bu torpağa qurban verən müqəddəs şəhidlərimiz xalqımıza ərməğan ediblər. Keçmiş məcburi köçkünlərimizin yurd həsrəti bitib qayıdış sevincləri başlayıb. Qarabağ və Şərqi Zəngəzura ay-ulduzlu, üçrəngli bayraqlarımızla bəzədilmiş qayıdış karvanları yola düşür, o yurdlarda işığı yanan ocaqların sayı gündən-günə artır. Qısa zaman ərzində on mindən çox sakininə qovuşan torpaqlarımızda yeni körpələr dünyaya göz açır, toylar çalınır, bayram tonqalları çatılır, Novruz bayramı qeyd edilir, bir sözlə, həyat qaynayır...

İndi yaşıl libaslı bahar fəsli yurdumuza bir başqa növraqla qədəm qoyur. İlıq nəfəsli yazın gəlişi ruhumuza dinclik yayır, Xankəndidən Bakıya, Laçından Astaraya, Xocalıdan Zaqatalaya, Naxçıvandan Qusara... qədər bütün Azərbaycanda çatılan Zəfər, Novruz tonqallarının şölələri xalqımızın hər bir üzvünün qəlbinə sevinc saçır...

Göylərdən nur ələnir, arzularımız çiçək açır... xalqımız bayram sevincini Zəfər qürurunun yaratdığı təsvirəgəlməz coşqu ilə qeyd edir...

Düz beşinci ildir ki, el-obamıza qədəm qoyan gül-çiçəkli bahardan Vətən ətri gəlir...

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2025.-18 mart (№59).- S.5.